

Sol, sommer - og

STIKK!

I tillegg til at sommer og ferietid ofte kan være kjedelig for mange jakthunder, er det nå at mange firbeinte blir stukket, eller bitt av noe og derfor trenger litt førstehjelp. Her har du en oversikt over de mest vanlige krypene!

FLÅTT

FLÅTT ER EN MIDD fra edderkoppfamilien som suger blod av dyr og mennesker og kan skifte vert flere ganger. Flåtten lever i hovedsak i kystområder fra nordland og sørover. I Norge finnes 12 arter og skogflåtten, som også kalles skaubjønn eller skaumann, er den mest kjente.

Flåtten kan bli opptil 20 millimeter lang og har flere utviklingsstadier. Etter klekkingen blir larven til en nymfe før den blir voksen. I hvert trinn trenger flåtten et måltid med blod. Flåtten lever i 2 til 6 år og kan med andre ord klare seg med tre måltider på seks år!

FOREBYGGING. Flåtten angriper fra april til oktober og er mest aktiv i sommerferien. Det finnes flere produkter å forebygge flåttbitt på hund, både halsbånd og væske som påføres i pelsen, og alle disse er reseptpliktige. Det er 4 godkjente preparater å få kjøpt for å holde flåtten unna bikja. Tre spot-on preparater (Ex-spot, Bayvantic og Frontline) og ett halsbånd (Scalibor). Effekten av disse er mellom tre uker og fem måneder. Alle flåttmidler er reseptpliktige og må kjøpes hos veterinær. Da er midlene testet som legemiddel og du slipper å få noe humbug som hunden kan bli syk av. Er du i et flåtttrikt område, anbefales det i tillegg å sjekke hunden hver dag.

BEHANDLING. Dersom hunden din er bitt, bør flåtten fjernes så raskt som mulig. Dette gjør du enklest ved å bruke 3M Flåttfjerner. Dette er en spesiallaget pinsett som er enkel og hygienisk i bruk. Pinsetten griper om flåtten, og du vrir rundt til flåtten slipper taket. 3M Flåttfjerner er konstruert så

flåtten ikke blir sammenklemt, slik at det er lett å fjerne hele flåtten og faren for infeksjoner minskes. Bittstedet bør desinfiseres med for eksempel Klorhexidin, eller Pyricept. Flåttfjerner og rensemidler får du kjøpt på apoteket.

Hvis du ikke har flåttfjerner for hånden, må du vri flåtten rundt til beina slipper taket så ikke hodet blir sittende igjen under huden. Det er ingen krise om det blir sittende igjen, kroppen vil kvitte seg med hodet på lik linje med en flis. Men sjansen for en infeksjon i såret øker.

Flått kan spre smitte av Borreliabakterien. Symptomer kan være at hunden blir slapp og trøtt, halthet, feber og nedsatt appetitt. Tror du hunden er smittet, bør veterinær kontaktes. Det er mange sykdommer som har like symptomer, og det er viktig å finne den eksakte årsaken så hunden kan få behandling og bli frisk! I de aller fleste tilfeller vil infeksjon av Borrelia hos hund være helt uten symptomer.

VISSTE DU AT... Den vanligste flåtten i Norge ikke har øyne. Den bruker sine andre sanser for å finne sitt offer. Den lukter karbondioksid, kjenner varmeutstråling og merker bevegelser så den kan hoppe på en vert for å suge blod.

Det finnes ca. 850 arter av flått på verdensbasis. Flåtten har levd på jorden i mange millioner år og trives best i varme strøk med høy fuktighet.

3-ÅRIG UTVIKLING: Flåtten har tre forskjellige livsstadier; larve, nymfe og voksen flått, og på hvert av stadiene er den avhengig av å suge blod.

BRENNMANET

BRENNMANETER ER VANLIG langs hele norskekysten og kan bli opptil to meter i diameter. Den har tråder (tentakler) som kan bli 30 meter lange, og har nesleceller som benyttes til å lamme skapningene som maneten spiser. Brennmanetene lever

fra april–mai og dør når vinteren setter inn. I fellesferien er det befruktningstid for brennmaneten og små larver klekkes kort tid etter. De fester seg raskt til havbunnen og blir sittende der i polyppstadium, til våren kommer igjen. Da er de blitt små maneter som kan ta fatt på sitt lille liv.

BEHANDLING. Brennmaneter er ikke farlige når de kommer i kontakt med pelsdyr, men de kan forårsake skade i munn og spiserør på glupske hunder som forsøker å spise dem. Skyll munnen med ferskvann, eller gi hunden melk så den drikker rikelig. Du kan gi den en prednisolontablett som også brukes ved huggormbitt. Det vil hindre hevelser i munn og svelg. En prednisolontablett inneholder kortison og har ingen nevneverdige bivirkninger.

Neslegiften er ikke farlig, men kan gi allergiske reaksjoner som må behandles.

Skulle hunden vise tegn til allergiske reaksjoner, så ring dyrlegen.

PADDE

I NORGE ER DET kun en paddeart, som heter *Bufo bufo*. Padda finnes fra Østlandet og langs kysten helt nord til Mo i Rana. En voksen hann er seks til åtte cm lang, mens hunnen er større og kan bli opp til 12 cm lang. Padden kan gyte i vann der det finnes fisk. Fisken skyr rumpetrollene til padda ettersom de er giftige. Hunnen legger egg i opptil 20 cm lange snorer i vann i mai-juni og når jobben er gjort, går hun i land og etterlater sine poder. Snart blir de en stim av rumpetroll og i juli–august er de ferdige bitte små padder som går i samlet flokk på land.

BEHANDLING. Noen hunder klarer ikke la padda være i fred, selv om den smaker pyton. Min lille matglade dachs fortærer en halv til én padde hver sommer. Når hun kommer inn frådende om munnen, vet jeg at padda under trammen har kvekket for siste gang. En hund som sikler voldsomt er et tegn på alvorlig forgiftning, så du må forsikre deg om hva det er hunden har inntatt. Paddegiften er ikke farlig for hunden, bare veldig ubehagelig. Det beste er å få padda opp igjen ved å få hunden til å kaste opp. Skyll munnen med mye vann, gjerne med hageslangen før du tar en kvart teskje salt som du blander med vann til det blir en liten grøtklump. Legg den innerst på tungeroten til hunden og den spyr opp padda. Skulle du ikke lykkes med dette, vil hunden kunne få diaré eller bein kan sette seg fast i tarmen. Se an hundens atferd og ring veterinær hvis du er usikker på hundens tilstand. Er du selv i kontakt med padda, så vask deg godt og sørg for at du ikke gnir giften i øynene.

FROSK ELLER PADDE? Bakbeina er betydelig kortere hos padda, og kroppen er full av vorter. Padda hopper også dårlig i forhold til frosken. Huden til padda kjennes tørr, mens frosken er slimete.

SMAKER PYTON: Mange hunder finner padder nærmest uimotståelige, til tross for at de smaker vondt og får hunden til å fråde. Til tross for smaken, er det helt uskadelig.

FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

NORSK GIFTSNANGE: Hoggormen kan være lei nok å komme ut for hunden, som ofte blir bitt når den nysgjerrig vil utforske dette krypdyret.

HOGGORM

HOGGORM ER NORGES eneste giftslange, og hunnen kan bli opptil 86 cm lang, hannen litt mindre. Hannen er lys grå i fargen, men hunnen er brun med et mørkt sikkakkemønster på ryggen. Hoggormen er utbredt i Sør-Norge og helt opp til Helgelandskysten. Hoggormbitt er svært farlig for hunder og de kan dø dersom behandling ikke skjer raskt.

FOREBYGGING. Bitt er vanlig på våren når huggormen igjen begynner å bli aktiv etter vinterens dvale. Kjøp en førstehjelpskapsel og fyll den med riktig dose prednisolontabletter, som du får på resept hos veterinæren. Fest kapselen i halsbåndet til hunden og du har alltid akuttmedisinen tilgjengelig hvis uhellet er ute.

BEHANDLING. Tegn på at hunden er blitt bitt, er sterk hevelse på bittstedet. Forlabb og hode-/snuteparti er de steder som oftest blir angrepet. Det er viktig å foreta førstehjelp, og dette består i å gi prednisolontabletter med en gang hunden er bitt. Hunden må holdes helt i ro etter et bitt for å hindre at giften spres raskt i kroppen. Etter å ha gitt hunden riktig dose prednisol (2–4 mg per kilo kroppsvekt) bør den bæres og du må snarest oppsøke nærmeste veterinær! Hunden kan få hjerte-, nyre- eller leverproblemer etter et bitt, og dette må behandles hos veterinær.

MYTER OM HOGGORM. «Når hunnen føder unger gjør hun det i trær så ungene skal falle til bakken.» Dette for å beskytte seg mot at ungene skal bite henne. Det er ikke påvist at hoggormen er en god klatrer.

PASS PÅ! Hoggormbitt i hundens nesesvelgparti kan uten motgift dessverre være dødelig.

«Blir du bitt av en hoggormunge, er bittet giftigere enn fra en voksen!» Giften er den samme, men voksne individer er bedre på å dosere hvor mye gift de spruter ut og dosene kan være mindre enn når ungene biter.

«Der det vokser ormegress bør det hoggorm.» Dette er nok en myte, men det er riktig at ormegress vokser på steder hvor hoggormen kan trives. Men ormegress ble i gamle dager brukt som middel mot bendelorm og derav fikk det navnet sitt.

HJORTELUSFLUE

HJORTELUSFLUA ER EN blodsugende parasitt som i hovedsak angriper elg, hjort og rådyr, men i jaktseongen tar den gjerne en munnfull av mennesker og hunder også. Det er veldig ubehagelig å ha disse kravlende på seg og bitt klør i lang tid etterpå. Det finnes over 150 forskjellige lusfluer i verden. I Norge har vi 8, hvorav 5 går på fugler, en på hest og en på sau og til sist hjortelusflua som første gang ble observert i Norge i 1983. Hjortelusflua holder foreløpig til på Sørøstlandet, men den kan spre seg raskt. Lusfluene har en meget spesiell livssyklus. De fødes om høsten med vinger. Vingene kastes så fort de har funnet seg en vert. I pelsen blir det full fest med god mat og paring etterpå. Hver hunn etterlater seg rundt 30 nye individer. Hun bærer frem en og en larve gjennom tre stadier inne i kroppen sin før den fødes til et forpuppestadium. Etter fødselen, går det kun en time før forpuppen er i det ekte puppestadium. Puppen faller ganske raskt ut av pelsen og blir liggende på bakken eller i snøen. Den blir liggende til neste høst, for så og klekkes til den store festen. I det den er født, har den kun fem dager på seg til å finne en vert. Hvis ikke dør den. De voksne holder seg i pelsen gjennom hele vinteren, men dør i løpet av sommeren, før den nye generasjonen kommer for å overta. Kroppslengden på en voksen hjortelusflue er ca. 5 mm.

ILL: HALVARD EIVEN, FOLKEHELSENSTITUTTET

ILTER BLODSUGER: Denne lille parasitten har bredt seg stadig vestover de siste årene og er i dag en sann plag, både for dyr og mennesker i en del områder.

FOREBYGGING. Flåttmidler som du har i pelsen på hunden vil kunne virke beskyttende også mot hjortelusflua (Ex-spot, Bayvantic og Frontline). Myggmidler har liten effekt og det beste er å være godt tildekket med klær i områder der det er mye hjortelusfluer.

BEHANDLING. Hjortelusfluen bruker bare en vert og den kaster vingene når verten er funnet. Derfor er det liten sjanse for smitte fra dyr til dyr, med mindre smittestoffet har evnen til å overføres fra lusemor til luseunger. Har de først satt seg, er det best å knipe de av så fort som mulig. Fra hundens pels greer du de ut med kam. Stikket kan klø intenst i flere uker og du kan ta litt Eurax på bittstedet, som vil lindre kløen. I pels bør det brukes Eurax liniment istedenfor krem som fåes kjøpt på apoteket.

VISSTE DU AT ... I løpet av 2006 ble det i Østfold og i grenseområdene mot Sverige funnet flere døde elg uten pels og med omfattende angrep av

hjordtelusflua. Tilsvarende angrep er ikke kjent fra Finland, eller russisk Karelen, hvor hjortelusflua har vært etablert lenge.

Bronsealdermannen «Ötzi» ble i 1991 funnet etter å ha ligget i rundt 5300 år halvt innefrosset i en isbre i Alpene. Klesdrakten av strå har ved analyser vist seg å ha godt identifiserbare deler av fire ulike hjortelusflueindivider.

HUNDELUS

Hundelus smitter ikke mennesker. Både egg og lus kan sees når du leter i pelsen. Eggene er ovale og ser ut som de har lys grå, metallic lakk. Den voksne lusa er nesten svart. Den blodsugende lusa sitter inn mot huden og suger blod, mens pelslusa kravler rundt på leting etter flass og døde hår som den spiser. En lus lever i ca. 6 uker. Først er lusa i egget i 10 dager før den blir en nymfe i omtrent like mange dager. Først da er den voksen og hunnen kan legge mellom 150–300 egg før hun dør.

SYMPTOMER. Hunden klør seg unormalt mye. Graden av kløe vil variere etter hvor mye lus det er snakk om. Over tid vil kløingen skade huden og forverre tilstanden, hvis ingenting blir gjort. Noen hunder vil også kunne få en allergisk reaksjon mot lusa og da forlenges symptomene.

BEHANDLING. Vanligst brukt er såkalte «spot-on» preparater. De er enkle å bruke og veldig effektive. Avlusingskur får du hos dyrlegen.

LOPPER

I Norge finnes det 60 arter og underarter. 16 av dem kan bite mennesker, 20 arter lever på fugler, mens 40 lever på pattedyr. De fleste lopper kan leve på forskjellige verter. Fugleloppa finnes hos de fleste fuglearter og er den loppa som oftest hopper på bikkja og dens eier. Menneskelopper regnes som utryddet i Norge.

Fugleloppene holder til i fuglereir og kommer inn i hus og hytter gjennom ventiler og andre åpninger. De kan også holde til i klær som er ute på klessnora hvis det er reir i nærheten. Fugleloppa biter fra slutten av mars til begynnelsen av juni. De fleste hunder og eiere opplever å bli bitt av loppa hver sesong. Det er ikke kjent at fugleloppa har overført sykdommer til hunder eller mennesker. Noen loppearter kan spre blodparasitter, bakterier, bendelorm og pest, men det er svært sjelden slik smitte finner sted på hund eller eier.

FOREBYGGING. Prøv å unngå å være i nærheten av fuglereir. Ellers har flåttmidler; halsbånd eller væske som påføres pelsen, veldig god effekt.

BEHANDLING. Loppene hopper av når de har bitt. Det klør og du kan se røde prikker på bittstedene.

De kan legge egg i pelsen, men disse vil falle på bakken før de utvikler seg videre. Det er med andre ord ikke nødvendig med behandling, med mindre du har vært uheldig og møtt på en loppeart som har overført bendelorm eller blodparasitter.

VISSTE DU AT... Det var lopper som overførte Svartedauden som drepte 25 millioner mennesker i Europa. I Norge døde 62,5 prosent av befolkningen på 350 000 mennesker.

Loppa kan hoppe 60 ganger sin egen høyde. Det tilsvarer at en fuglehund kunne hoppet fra bakkenivå til toppen av Oslo Rådhus.

ILL: HALVARD EIVEN, FOLKEHELSENSTITUTTET

KLØR FÆLT: Hundelopper svært påvist sjelden her hjemme, men fuglelopper kan hunden (og vi!) lett få fra fugl, ekorn, rotter og liknende dyr. Plagsomme småkryp som lager kløende bit!

VEPS

Veps er sosiale insekter som bor sammen i et bol. Der hersker et kastesystem hvor dronningen regjerer og sørger for at arbeiderne bygger, oppfoster nye medlemmer, samt sørger for mat. Arbeiderne består av hunner som ikke formerer seg. I et vepsbol kan det bo inntil 6000 individer hvor alle voksne veps dør i løpet av høsten med unntak av dronningen. Hun gjemmer seg på et lunt og trygt sted for å starte på'n igjen neste vår.

BEHANDLING. Mange hunder snapper etter flygende insekter og får en ubehaglig overraskelse i møte med veps. De fleste vil pipe til ved et stikk og mistenker du at hunden er bitt i snuten eller munnen, kan du gi den en prednisolontablett, som også brukes ved huggormbitt. Det vil hindre store hevelser i munn og svelg dersom den er stukket. Er du usikker på om den er stukket, så gi likevel en pille. En prednisolontablett inneholder kortison og har ingen nevneverdige bivirkninger, og det er ikke farlig å gi en tablett selv om hunden likevel ikke skulle være stukket. En sjelden gang kan hunden få en allergisk reaksjon av vepsestikk og da må du oppsøke veterinær.

MYTER OM VEPS: Mange tror at vepsen dør når den har stukket. Vepsen er en jeger som stikker andre insekter for å mose dem sammen med spytt til deilig babymat til de små larvene. De kan stikke mange ganger uten å dø av det. Det må en håndflate eller fluesmekker til for å stilne summingen.

Derimot vil en bie dø etter å ha stukket. Den har mothaker på brodden som gjør at den blir amputert ved et stikk, og bien dør av skaden.

VISSTE DU AT... Et vepsbol blir kun brukt en sesong. Dronningene får bygget seg et nytt hus hver vår, noe som høver seg for de kongelige.

TAKK TIL VOLVAT DYREKLINIKK som har bistått med mye informasjon om forebygging og behandling i denne artikkelen. ■

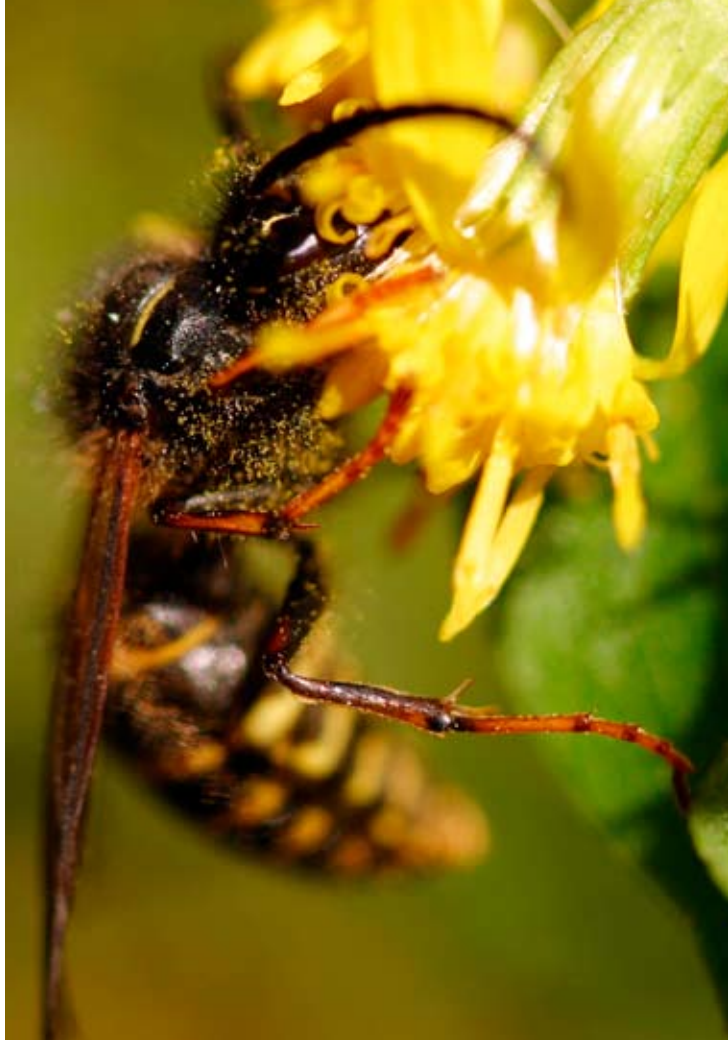

Foto: Asgeir Helgestad, Samfoto

SEND SMS OG VINN FLÅTTFJERNER!

Send oss din begrunnelse for hvorfor nettopp DU bør få en flåttfjerner. De 50 beste begrunnelsene vinner en uunnværlig sak som alle hundeeiere og folk som ferdes utenfor asfalt trenger. Send SMS melding med kodeord **JHVFLÅTT** «din begrunnelse» til **2255**. Tjenesten koster kr. 6,50 pr. melding.

Du kan også sende din begrunnelse på postkort til **JEGER hund & våpen**, Pb. 1164 Sentrum, 0107 Oslo. Trekning av vinnere 1. juli 2007.

JEGER hund & våpen
KONKURRANSE

SOMMERAPOTEKET FOR HUNDEN. Dette bør du ha tilgjengelig: Spot on preparater som minsker faren for flåttbitt (Bayvantic, Ex-spot eller Frontline) eller et halsbånd (Scalibor). Flåttfjerner gjør det enkelt å fjerne flått på dyr og mennesker. Klorhexidin eller Pyrisept for å rense bittsted. Prednisolontabletter hindrer hevelse ved huggormbitt, vepsestikk og brennmanet. Kapsel til hundens halsbånd for oppbevaring av riktig Prednisolondose til din hund.

Så lett var det aldri å se detaljer.

Håndterlig synsopplevelse - de nye Victory 32 FL.

Den nye FL generasjonen har blitt utvidet:

To nye modeller som bare veier 560 gram. Fantastisk ytelse takket være nyeste teknologi og fluorittglass. Resultat: Fantastisk bilde kvalitet, optimal ergonomi, spennende design. Mer informasjon under www.zeiss.de/sportsoptics

Victory 8 x 32 T* FL
Victory 10 x 32 T* FL

We make it visible.